

UDENRIGSMINISTERIET

Folketingets Udenrigsudvalg

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Telefon +45 33 92 00 00
Telefax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
<http://www.um.dk>

Sag/ID Nr.
24/11161

Enhed
EUJUR/ØKOSIK

Dato
15. februar 2024

URU alm. del – svar på spørgsmål 99 fra Udenrigsudvalget stillet den 18. januar 2024 til udenrigsministeren.

Spørgsmål

Vil ministeren som opfølgning på det åbne samråd om URU alm. del - samrådsspørgsmål H i Udenrigsudvalget den 16. januar 2024 redegøre for, hvor Udenrigsministeriet finder juridisk belæg for, at anvendelsen af rammevurderinger for direkte og indirekte eksport af militært udstyr til F-35-kampflyprogrammet er i tråd med FN's våbenhandelstraktat og EU's regler?

Svar

For en nærmere redegørelse af dansk praksis for våbeneksportkontrol, herunder ift. F-35 programmet, samt Danmarks juridiske forpligtelser iht. Rådets fælles holdning om fælles regler for kontrol med eksport af militært teknologi og FN's våbenhandelstraktat henvises til Udenrigsministeriets besvarelse af spørgsmål 59 og 62 til Udenrigsudvalget af 18. juni 2023 samt besvarelse af spørgsmål 78 til Udenrigsudvalget af 19. december 2023.

Som det fremgår af besvarelsen af URU spørgsmål 59, skal medlemsstaterne i henhold til art. 1 i Rådets fælles holdning bl.a. fra sag til sag vurdere de enkelte ansøgninger om eksporttilladelse, idet det overlades til medlemsstaterne at fastsætte, i hvilke tilfælde der stilles krav om eksporttilladelse.

Rådets fælles holdning indeholder en række kriterier, som medlemsstaterne skal tage i betragtning ved deres eksportkontrol. Det følger af Rådets fælles holdning, at de konkrete ansøgninger skal vurderes ud fra otte kriterier (art. 2). Det drejer sig eksempelvis om, hvorvidt der består en klar risiko for anvendelse af det pågældende udstyr til

menneskerettighedskrænkelser, intern repression eller krænkelser af den humanitære folkeret. FN's våbenhandelstraktat forpligter dertil stater til ikke at give tilladelse til eksport, hvis staten på tidspunktet for tilladelsen har kendskab til, at de pågældende våben eller genstande vil blive anvendt til at begå krænkelser af den humanitære folkeret, eller hvis staten afgør, at der er en overvejende risiko for sådanne krænkelser eller alvorlig krænkelse af internationale menneskerettigheder.

Det vurderes i den forbindelse at være i overensstemmelse med Danmarks EU-retlige og internationale forpligtelser at behandle konkrete ansøgninger om udførsel til en nærmere afgrænset gruppe af f.eks. nært allierede lande baseret på nærmere definerede kriterier efter en model, hvor der udarbejdes en samlet rammegodkendelse. En sådan godkendelse omfatter en vurdering af de udenrigs- og sikkerhedspolitiske hensyn for den pågældende landegruppe, hvor det herefter fra sag til sag påses, at den konkrete ansøgning om udførsel af forsvarsmateriel er omfattet af rammevurderingen.

Som bekendt har Udenrigsministeriet foretaget en rammevurdering, der omfatter EU-, EFTA- og NATO-lande (med undtagelse af Tyrkiet). Rammevurderingen bygger på en udenrigs- og sikkerhedspolitisk vurdering på baggrund af kriterierne i Rådets fælles holdning og FN's våbenhandelstraktat. I rammevurderingen indgår også landenes evne og pligt til at gennemføre effektiv eksportkontrol i forbindelse med senere reeksport ud fra samme hensyn som EU-reglerne.

Som det fremgår af besvarelsen af URU spørgsmål 78, har den overordnede tilgang bl.a. betydning i forhold til eksport inden for F-35-programmet. Når danske virksomheder er underleverandører til bi- og multilaterale samarbejdsprojekter som F-35-programmet, foregår eksportkontrollen i Danmark som regel alene med USA som modtager med udgangspunkt i den udenrigs- og sikkerhedspolitiske rammevurdering. Det skyldes, at det på ansøgningstidspunktet som regel ikke er kendt, om og i givet fald hvilke F-35-partner- og brugerlande det færdige produkt med de pågældende delkomponenter eventuelt skal videresælges til. Eventuel senere eksport af det færdige produkt foregår i henhold til amerikansk eksportkontrol.

Hvis der sker ændringer i den udenrigs- og sikkerhedspolitiske situation, foretager Udenrigsministeriet en revurdering af relevante lande, som er omfattet af en samlet rammevurdering, således at det sikres, at den pågældende rammevurdering på ethvert tidspunkt er aktuel.

Udenrigsministeriet har derudover noteret sig den nederlandske landrets dom af 12. februar 2024 i en sag vedrørende levering af dele til F-35-fly til Israel fra et regionalt lager i Nederlandene. Landsretten i Haag omstødte en tidligere byretsdom og pålagde den nederlandske regering at indstille al (videre)levering af F-35-komponenter til Israel inden 7 dage efter forkyndelse af dommen. Udenrigsministeriet er i gang med at afdække dommens nærmere indhold og er i kontakt med vores ligesindede herom. Det bemærkes, at den nederlandske regering har anket dommen.

Med venlig hilsen

Lars Løkke Rasmussen